

Burgerschap

Inleiding:	2
Inspectie van onderwijs:.....	2
Kennismaking met actief burgerschap	3
Visie van de school	4
De domeinen	5
Democratie.....	5
Participatie:.....	7
Identiteit:.....	7
Rol van de leerkracht	10
Pedagogisch klimaat	12
Gebruikte onderwijsleerpakket	13
Oriëntatie op jezelf en de wereld.....	13
Pestprotocol en veiligheidsplan.....	14
Evaluatie, monitoren en borgen.....	14
Methoden inhouden.....	15
Overige activiteiten.....	20
Communicatie	21
Inventarisatie indicatoren (basiskwaliteit)	22
Leerlijnen voor het basisonderwijs	26

Inleiding:

Inspectie van onderwijs:

Burgerschapsonderwijs

Bevordering van actief burgerschap en sociale cohesie is belangrijk. Daardoor kunnen mensen, jong en oud, in Nederland op een prettige manier samenleven.

Burgerschapsonderwijs draagt daaraan bij door het bevorderen van kennis over de basiswaarden van de democratisch rechtstaat en het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties die daarvoor nodig zijn. Het bevorderen van burgerschap is een wettelijk vastgelegde taak van scholen. De Inspectie van het Onderwijs ziet toe op de kwaliteit van dit onderwijs

In deze notitie wordt aandacht besteed aan burgerschapsvorming op basisschool WSKO Andreashof. Dit is een wettelijk verplicht onderdeel van het curriculum op de basisscholen. Burgerschapsvorming is voor de WSKO Andreashof een wezenlijk onderdeel van ons onderwijsprogramma. We willen kinderen laten groeien tot actieve en bewuste wereldburgers. We willen de kinderen zien en dat kinderen zich welkom voelen op de Andreashof. Daar willen we mee zeggen dat iedereen gevraagd wordt verantwoordelijkheid te nemen voor een zorgzame en democratische samenleving.

Burgerschap gaat echter verder dan het respect voor diversiteit. We leren kinderen wat diversiteit betekent in onze samenleving. Het is de taak van de school en ouders/verzorgers om er gezamenlijk voor te zorgen dat er respect is voor ieders afkomst. Onze kinderen kijken ook naar het jeugdjournaal. En zien dus ook dat mensen vluchten en waarom ze vervolgens het land weer uitgezet worden. Er wordt aandacht besteed aan armoede en geweld tegen kinderen. Zowel elders in de wereld als in Nederland. Het maakt de kinderen bewust van het feit dat het niet overal in de wereld er vredig aan toe gaat. Ook niet in het veilige en zorgzame Nederland.

Binnen een schoolteam is het van belang om met regelmaat aandacht te besteden aan de doelen van burgerschapsvorming en pedagogisch- didactische werkwijze om zo het burgerschap aanbod beter te kunnen implementeren.

In de kerndoelen wordt een relatie gelegd tussen (Nederlands) taalonderwijs en succesvolle deelname in de samenleving en aan de sociale functie van taal. Burgerschapsvorming wordt niet gezien als een apart vak, maar als een manier van kansen bieden en ontwikkelingsmogelijkheden geven waarbij kinderen uitgedaagd worden na te denken over hun rol als burger in de Nederlandse samenleving. Kinderen moeten zich betrokken kunnen voelen en verantwoordelijk kunnen zijn voor de maatschappij. Dit is een deel van hun identiteitsontwikkeling. Bij deze identiteitsontwikkeling horen ook de juiste levensvragen stellen, zowel door de kinderen, ouders en leerkrachten.

Kennismaking met actief burgerschap

Actief burgerschap: Het zelfstandig verantwoordelijkheid nemen door kinderen voor gemeenschapsbelangen binnen en/of buiten de school.

- de kinderen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen;
- de kinderen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht;
- de kinderen leren de hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger;
- de kinderen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen;
- de kinderen leren de hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen en leren respectvol om te gaan met verschillen in opvattingen van mensen;
- De kinderen leren met zorg om te gaan met het milieu.

Kinderen moeten initiatief nemen, zelf keuzes maken en de consequenties van die keuzes leren dragen. Zij moeten de kans krijgen om actief ervaringen op te doen met:

- participeren
- reflecteren
- meedenken
- meebeslissen
- uitvoeren
- keuzes maken
- verantwoordelijkheid dragen

De kinderen maken deel uit van de maatschappij en vervullen daarin vaak al verantwoordelijke taken.

Het belang hechten aan en je verbondenheid voelen of geliefd zijn, je belangrijk en welkom voelen mag niet onderschat worden. Kinderen moeten serieus worden genomen, ook het recht hebben om 'jong' te zijn, maar tegelijkertijd erkend worden als medeburger. Een medeburger die aan het leren is om het leven en de samenleving waarin ze zich bevinden vorm te geven. Dit vraagt een duidelijke pedagogische aanpak. De meerwaarde op didactisch vlak van actief burgerschap zit vooral in het stimuleren van het opdoen van ervaringen binnen en buiten de school en in het betrekken van die ervaringen bij het onderwijs.

Visie van de school

Wat willen wij bereiken: onze kinderen zijn actieve en bewuste wereldburgers. Daarvoor is het nodig dat ze zelfstandigheid en verantwoordelijkheidsbesef ontwikkelen en vooral ook creatieve en kritische vermogens. Met dat laatste wordt bedoeld dat ze doorzettingsvermogen tonen, niet bij de pakken neerzitten en voortdurend op zoek zijn naar alternatieven als er ineens onoplosbare problemen opdoemen. Hieruit volgt dat kinderen weten dat er rechten en plichten zijn ten opzichte van de medemensen: dat je respect en tolerantie voor de ander dient te hebben; zorg hebt voor de mens, materie en natuur. En als je dit in de praktijk brengt, vergroot dit je kans om je eigen talenten verder te ontwikkelen.

De Andreashof is de enige basisschool in Kwintsheul en daarmee neemt zij een belangrijke plek in binnen de gemeenschap. Als Rooms-Katholieke school werken wij samen met de kerkgemeenschap. Wij gaan uit van respect voor elkaar en vertrouwen in elkaar. Voor ons staan betrokkenheid en welbevinden van kinderen centraal. De kinderen verdienen een ononderbroken ontwikkeling waarbij de omgeving en de voorzieningen geen belemmerende, maar juist een stimulerende factor zijn. Ook in het kader van passend onderwijs is het belangrijk dat kinderen thuis nabij onderwijs en zorg kunnen krijgen.

Wij doen iedere dag ons best om goed onderwijs te geven. Natuurlijk vinden we taal, lezen en rekenen belangrijk, maar daarnaast maken we ons ook sterk voor de sociale, culturele en gezonde ontwikkeling van de kinderen. Daarnaast zien wij in cultuureducatie met kwaliteit de mogelijkheid om bij kinderen competenties te ontwikkelen, die in de huidige maatschappij van belang zijn zoals: creativiteit, flexibiliteit en een vermogen om te kunnen reflecteren op jezelf en anderen.

We willen een klimaat scheppen waarin ieder kind, met zijn/haar achtergrond, zich geaccepteerd voelt. Hoe doen wij dat? In een goed pedagogisch klimaat kan er een beter resultaat van kinderen en leerkrachten worden verwacht. De professionals kunnen voor ieder kind onderwijs op maat aanbieden en steken in op een brede talentontwikkeling. De professionals begeleiden de kinderen in hun schoolloopbaan, maar ook in een groter maatschappelijk geheel. Ze kunnen zich ontwikkelen tot sociale, zelfredzame en actieve burgers die nu en later kunnen participeren in de samenleving.

Visie op burgerschap van WSKO Andreashof:

- ★ WSKO Andreashof gaat uit van waarden en normen die kinderen in staat stellen zich te ontwikkelen tot actieve en bewuste (wereld)burgers (de wereld ontdekken) van een complexe en dynamische gemeenschap. We willen dat de kinderen zich welkom voelen en dat wij de kinderen ook zien.
Iedereen is gelijkwaardig, maar niemand is hetzelfde.

“samen één in verscheidenheid”

Burgers die:

- Kennis, inzicht en begrip hebben van de multiculturele, democratische samenleving
- kennis/ervaring delen met elkaar (het kind zien en gehoord worden)
- Respectvol in de omgang zijn

- Zelfbewust en mondig zijn
- Respect hebben voor andere opvattingen
- Kunnen en willen samenleven
- Begrip hebben voor anderen (diversiteit)
- Oog hebben voor elkaar
- Tolerant en verdraagzaam zijn

★ Het leren samenleven vraagt een actieve rol. Op de WSKO Andreashof vinden we het belangrijk dat de school een gemeenschap is waar kinderen en volwassenen leren:

- Samen te werken
- Samen te leren
- Samen vreugde en verdriet te hebben

Kinderen worden respectvol behandeld en serieus genomen en worden medeverantwoordelijk gemaakt voor een plezierige en veilige omgeving. De kinderen worden gestimuleerd om voor hun mening uit te komen en die te onderbouwen met argumenten.

We stimuleren en motiveren kinderen op sociaal- en cognitief niveau om het maximaal haalbare te bereiken en laat de kinderen waardering en trots ervaren in een warme, veilige en oprechte omgeving met oog voor het kind. (welkom voelen en het kind zien)

De domeinen

De domeinen die de essentie van burgerschapsvorming naar voren brengen zijn:

- Democratie
- Participatie
- Identiteit

Democratie

- Kennis over de democratische rechtstaat en politieke besluitvorming, waaronder democratisch handelen en de maatschappelijke basiswaarden.
- Democratie gaat in wezen over keuzes maken, waarbij ook een minderheid zich niet aangetast voelt in de basiswaarden.

In het onderwijs is het aanleren van een democratische houding een belangrijk aspect. Het ontwikkelen van die houding is gebaat bij continuïteit, herhaling en impliciete en expliciete beïnvloeding. Het opdoen van ervaringen en reflectie daarop is cruciaal. Democratie gaat ook over keuzes maken. Democratische vaardigheden en houdingen hebben vooral betrekking op de alledaagse omgangsvormen. We willen dit doel bereiken door kinderen serieus te nemen in hun mening en verhalen. Ver- en/of beoordeling is dus niet de bedoeling. Wat we wel doen is kinderen andere, tegengestelde meningen voorleggen, omdat het dan duidelijk wordt dat er meer is dan alleen hun eigen mening.

Onderwijs is een wederkerig proces. We laten ons uitnodigen om door de (eigen-) wijze ogen van het kind te kijken waarbij we uitzoomen naar wat de context ons vertelt. We passen ons onderwijs aan op de doelgroep, we zijn bereid tot maatwerk binnen onze mogelijkheden en we nemen kinderen serieus.

De kinderraad is een voorbeeld:

Kinderraad op de Andreashof

Waarom een kinderraad?

De school draait om de kinderen. Het is belangrijk om te weten wat er in de kinderen omgaat, te luisteren naar wat er speelt en er vervolgens met elkaar mee aan het werk te gaan.

Wat is het doel?

De kinderen worden gestimuleerd na te denken over en zich in te zetten voor de school. Ze leren zo beter zelfstandig te denken, opkomen voor hun rechten/belangen en te uiten wat er in hen omgaat. Kortom actief burgerschap!

Door het invoeren van een kinderraad worden kinderen meer betrokken bij schoolse zaken en dat maakt hen mede verantwoordelijk voor het wel en wee op hun school. Tijdens de bijeenkomsten van de kinderraad kunnen ze daadwerkelijk meebeslissen en hun ideeën laten horen. Ze leren te komen met weloverwogen en onderbouwde plannen en ideeën.

Wat leer je allemaal?

De kinderen doen ervaring op met vergaderen. Ze praten en denken mee over een onderwerp, ze leren onbelangrijke informatie te zeven, te bemiddelen, leiding te geven, te notuleren, te luisteren, samen te werken en verantwoordelijkheid te dragen.

Wie hebben er zitting in de Kinderraad?

- ❖ De Kinderraad bestaat uit 8 leden.
- ❖ Uit de groepen 5 tot en met 8 nemen elk 2 vertegenwoordigers zitting in de raad. Iedere groep beslist samen aanvang van het schooljaar wie er zitting mag nemen in de Kinderraad.
- ❖ De coördinator van de bovenbouw is de voorzitter van de Kinderraad

Wat zijn jaarlijks terugkerende activiteiten voor de kinderraad?

- ★ We blikken terug op activiteiten/festiviteiten die er zijn geweest. Denk aan o.a. Kerst, Sint, Kinderboekenweek, Carnaval, Schoolfeest, sportdag enz.
- ★ We denken mee over activiteiten/ festiviteiten die nog gaan komen. Wat moet er zeker gebeuren en waar moet aan gedacht worden, zodat de werkgroepen hier vooraf op kunnen inspelen.
- ★ Ieder jaar met Pasen kiezen we activiteiten die ook echt uitgevoerd worden.
- ★ We reflecteren terug hoe het gaat met lopende zaken in de groep (o.a. eventuele nieuwe methodes, rapportfolio, kind/ouder/leerkracht gesprekken, groepsregels, digitale wereld en het eigentijdse onderwijs)
- ★ De sfeer op school wordt besproken. Hoe verloopt het buitenspelen, wordt er gepest, loopt het lekker in de klas.

Participatie:

- Kennis over de basiswaarden en de mogelijkheden voor inspraak, vaardigheden en houding die nodig zijn om op de school en in de samenleving actief mee te kunnen doen.

Meedoen aan de samenleving kan zich afspelen op verschillende niveaus (groep, school, vereniging, omgeving, dorpskern enz.) Participeren is afhankelijk van motivatie: het willen participeren. Onze waarneming is dat alle kinderen er bij willen en mogen horen, niemand wil immers alleen zijn. Bij ons op school voel je je veilig. Je wordt - als kind, ouder/verzorger of professional - uitgenodigd in relatie te gaan met ons en met elkaar. Kinderen doen graag mee, meedoen in sociale verbanden, meedenken over oplossingen en meebeslissen over zaken die hen aangaan. Participatie vereist inzicht en vertrouwen in eigen kunnen. Een geleidelijke opbouw van participatiemogelijkheden en positieve ervaringen zullen bijdragen aan het ontwikkelen en in stand houden van de wil om te participeren. De kinderraad is een uiting van participeren. We willen echter ook anderen de kans geven te voelen dat ze erbij horen. Dat doen we uiteraard door onze deuren open te stellen voor kinderen uit andere delen van de wereld, kinderen die niet bij hun ouders of gezinnen die het huis uit gezet zijn. Een onderdeel van participeren is ook kennis te hebben van andere culturen en geloven.

Identiteit:

- Verkennen van de eigen identiteit en die van anderen;
- Voor welke levensbeschouwelijke waarden sta ik en hoe maak ik die waar?

Onze samenleving is gebaseerd op datgene wat alle mensen bindt. Ondanks het feit dat we allen anders zijn, willen we telkens weer de balans zoeken tussen het individuele en gemeenschappelijke belang. Het is de taak van de school en ouders/verzorgers om kinderen hiermee in aanraking te laten komen. Ook met de waarden en normen van andere geloven. Ieder heeft zijn eigen identiteit (diversiteit).

Levensvragen stellen:

Kinderen stellen van nature vragen.

Wie ben ik, wie zijn wij, wat is onze plek in deze wereld?

Hoe kunnen wij duurzaam en vreedzaam leven?

In het dagelijks leven overkomen ons dingen en vallen ons dingen toe. Wij ervaren dan een onderbreking van het dagelijkse leven. We willen ruimte bieden voor de levensvragen die dan komen, zonder ze eenduidig te willen beantwoorden. We geven een beding aan deze vragen. We stimuleren een levenshouding gericht op het zoeken naar zin en rituelen en bij vieringen.

Daarbij laten we ons inspireren door de katholieke traditie, waarin verwondering over het onverklaarbare, dankbaar zijn en offers brengen, het ontwikkelen van kracht - ook in moeilijke situaties - en de ander geven wat je zelf nodig hebt, door de eeuwen heen voorgeleefd en doorgegeven zijn.

We moedigen het stellen van vragen aan. Niet zodat we antwoord kunnen geven, maar zodat we het gesprek met elkaar kunnen aangaan en tot echte ontmoeting kunnen komen.

We benutten vormende gebeurtenissen, momenten van onderbrekingen als deze zich aandienen. En we bouwen ruimte in voor rituelen en vieren en maken deze betekenisvol (zie kennis, vaardigheden en methoden)

Binnen onze school nemen we de tijd en oefenruimte om levensvragen te bespreken. Als nieuwsgierige professionals zijn we ertoe bereid het gesprek te stimuleren, vanuit aanleg en interesse of door het volgen van een scholing. We herkennen kansen om het gesprek te voeren en organiseren gesprekken waarin we elkaars waarde zien en meerstemmigheid oefenen.

Onder identiteit verstaan we bij WSKO het antwoord op de vraag 'wie zijn we, waar staan we voor,'waar herken je een WSKO-school aan?'. We vatten identiteit dus breed op. Waar we voor staan is terug te vinden in ons strategisch beleidsplan (de bedoeling, het why en het how, dus de pijlers).

Onze integrale schoolleiders zijn inspirator, verbinder en facilitator van onze identiteit. Zij verbinden door hun persoon het niveau van de individuele scholen en het niveau van de organisatie als geheel.

We maken de vertaling van onze identiteit naar ons handelen (denk aan: aannamebeleid, gesprekkencyclus, ...). Onze professionals initiëren aandacht voor identiteit, maar zijn ook deelnemers aan de gesprekken en de ontwikkeling.

Onze identiteit geeft onze organisatie kleur, zowel naar binnen toe (ouders, professionals, leerlingen) als naar buiten toe in samenwerkingen en partnerschappen. We zijn er trots op onze eigenheid als (katholieke) organisatie te mogen delen en uitstralen en daarmee samenwerkingen en partnerschappen te verrijken!

Binnen de brede identiteit stelt zich de vraag naar hoe we onszelf als katholieke organisatie verstaan.

Dit kunnen we in drie kernwoorden weergeven: WORTELS - SAMEN - ERVAREN.

Wortels

We hebben onze wortels in de katholieke traditie. Het is belangrijk goed geworteld te zijn en ergens bij te horen. Vanuit die grondslag staan we open voor en gaan we in dialoog met iedereen, op weg naar een zo kleurrijk mogelijke school. We zoeken actief naar samenwerking en verbinding vanuit het bewustzijn van onze eigen kleur en de wortels daarvan. Ons zelfbewustzijn is het begin van verbinding en ontmoeting, niet van polarisatie. Dat betekent dat de verhalen en de waarden uit die traditie ons gevoed hebben en ons (mede) gemaakt hebben tot wie wij als organisatie zijn. We willen in verbinding blijven staan met de bronnen van deze traditie en deze ook meegeven aan de kinderen. Dit doen we in onze keuze voor een verhalende identiteitsbenadering. In verhalen licht op wat van waarde is. Kinderen kunnen hun eigen levenservaringen spiegelen aan gebeurtenissen uit verhalen. We zetten er actief op in kinderen in aanraking te brengen met verschillende verhalen, uit de Bijbel en uit verschillende tradities.

Samen

De wereld ontdekken doen we binnen WSKO. Wij zijn immers die wereld omdat binnen onze scholen iedereen welkom is en we een afspiegeling zijn van de samenleving. Die diversiteit willen we vieren.

We maken niet alleen deel uit van het sociale weefsel in onze lokale gemeenschappen, maar nemen er ook een actieve rol in op. Daarin zijn ouders onze eerste partners.

Wij zien het kind. Als (katholieke) organisatie hanteren we een positief mensbeeld. Bij ons mag je zijn wie je bent. Dat betekent dat we waardering hebben voor iedereen en voor ieders talenten, bijdragen en gaven. Iedereen is gelijkwaardig. Binnen de gemeenschap die we samen vormen, streven we ernaar dat ieder krijgt wat hij/zij nodig heeft om zich te ontwikkelen. Hierbij hoort ook dat vergeving en nieuwe kansen mogelijk zijn.

Op onze scholen bieden we oefenplekken voor alles wat menselijk is: proberen, falen, vergeven,

We oefenen actief met naastenliefde, verantwoordelijkheid nemen voor onszelf en elkaar, volhouden, en iedereen welkom heten. We gaan uit van verbondenheid en solidariteit, zowel binnen de eigen school, als tussen onze scholen en wereldwijd.

Ervaren

We nemen tijd voor wat belangrijk is in het leven en voor wat we willen uitdragen.

Levensvragen stellen, echte ontmoeting, een gesprek voeren, verhalen vertellen maar ook vieren en rituelen horen bij onze identiteit. Daarbij hechten we er waarde aan dat we weten welk feest we vieren, en zoeken we actief naar de verschillende lagen in verhalen.

Omgaan met levensvragen is een belangrijk onderdeel van het ruimte geven aan de levensbeschouwelijke dimensie van ons onderwijs. Kinderen stellen van nature vragen, met name op momenten van onderbreking: wanneer er ons in het leven iets toevallig of overkomt. We geven ruimte aan de levensvragen die dan gesteld worden, zonder ze eenduidig te willen beantwoorden. Als nieuwsgierige professionals zijn we ertoe uitgerust het gesprek te stimuleren, vanuit aanleg en interesse of door het volgen van een scholing. We herkennen kansen om het gesprek te voeren en organiseren gesprekken waarin we elkaars waarde zien en meerstemmigheid oefenen.

We laten ons inspireren door de katholieke traditie, waarin verwondering over het onverklaarbare, dankbaar zijn en offers brengen, het ontwikkelen van kracht - in het bijzonder in moeilijke situaties - door de eeuwen heen voorgeleefd en doorgegeven zijn.

Diversiteit:

Burgerschap omvat het besef van onze verantwoordelijkheid als individuen om bij te dragen aan een inclusieve samenleving, waarin iedereen gelijke rechten en kansen heeft. Seksuele en genderdiversiteit spelen een belangrijke rol.

Het is van groot belang dat we als burgers(de kinderen/leerkrachten van de Andreashof) ons bewust zijn van de verschillende seksuele oriëntaties en genderidentiteiten die er bestaan. Het erkennen en respecteren van deze diversiteit is cruciaal voor het creëren van een inclusieve en tolerante samenleving, ook binnen onze school.

Het is dan ook belangrijk om seksuele en genderdiversiteit te bespreken in ons onderwijs. Door openlijk te praten over deze onderwerpen, kunnen we bijdragen aan het verminderen van discriminatie en het vergroten van acceptatie en begrip voor mensen die anders zijn. Bovendien is het belangrijk dat we als burgers(de kinderen en de leerkrachten van de Andreashof) inzetten voor gelijke rechten en kansen voor iedereen, ongeacht hun seksuele oriëntatie of genderdiversiteit.

Rol van de leerkracht

De leerkracht is de professional die op de hoogte is van de gestelde leerdoelen van burgerschap en vervult voornamelijk een voorbeeldfunctie bij het in praktijk brengen van burgerschapsdoelen. Vooral wanneer het gaat om gelijkwaardigheid tussen mensen, het betrekken en motiveren van de kinderen, het ingaan op actuele gebeurtenissen en incidenten binnen en buiten de school. Het (voorbeeld)gedrag van de leerkracht is erg bepalend bij burgerschap. De leerkracht moet daarbij zijn visie en doelen omzetten in leeractiviteiten en voorbeeldgedrag. De leerkracht is zich bewust van de doelen die behaald dienen te worden. De leerkracht onderhoudt de contacten met de ouders/verzorgers en eventueel instanties in de schoolomgeving.

Binnen het team is het van belang om met enige regelmaat aandacht te besteden aan doelen van burgerschapsvorming en pedagogisch- didactische werkwijzen. Dit punt wordt jaarlijks in teambijeenkomsten en vertelgesprekken besproken. WSKO Andreashof heeft een vakwerkgroep identiteit waaronder ook burgerschap en sociale- en emotionele ontwikkeling vallen. Maandelijks komt deze vakwerkgroep bij elkaar om dit onderwerp te onderhouden. Zij communiceren dit eventueel naar het team en directie.

Het team ziet het als taak om kinderen te ondersteunen en de kans te geven zich te ontwikkelen tot actieve burgers in de huidige pluriforme samenleving. Om dit te bereiken dienen de kinderen t.a.v. actief burgerschap, kennis en inzicht te verwerven en vaardigheden en basishoudingen te ontwikkelen.

De school is een gemeenschap waar actief invulling wordt gegeven aan de drie domeinen van burgerschap: democratie, participatie en identiteit. De school is om deze reden een perfecte oefenplaats voor goed burgerschap.

Het ontwikkelen en ondersteunen van de professionals is van essentieel belang voor de organisatie om te blijven groeien en zich aan te passen aan de veranderde wereld. Een belangrijk onderdeel hiervan is het creëren van een omgeving waarin de professionals zich veilig voelen om schurende thema's te bespreken en kennis te delen. Hoe gaan we dit realiseren:

- Training: die gericht is op het ontwikkelen van vaardigheden die nodig zijn om schurende thema's te bespreken en effectief samen te werken met diverse collega's.
- Mentor/coach: begeleiding aan collega's bij het omgaan met moeilijke situaties en hen helpt bij het ontwikkelen van deze vaardigheden.
- Teambijeenkomsten: het organiseren van activiteiten/gesprekken waarbij collega's elkaar beter leren kennen en de onderlinge relaties versterken. Dit kan bijdragen aan het opbouwen van vertrouwen en het creëren van een veilige omgeving.
- Communicatie: Er voor zorgen dat de interne communicatie open en transparant is.
- Er voor zorgen dat de professionals zich veilig voelen om hun eigen identiteit.

Wij houden rekening mee met de doorwerking van maatschappelijke gebeurtenissen in de groep, het team en met ouder(s)/verzorger(s)

Hoe doen wij dit?

- Beleid en protocollen opstellen. b.v. bij de COVID-19 pandemie.

- Teambijeenkomsten: het plannen van bijeenkomsten waarin maatschappelijke gebeurtenissen worden besproken en hoe deze doorwerken in de groep en bij de ouders/verzorgers. We bespreken hoe de professionals hierop kunnen inspelen op de kinderen.
- Communicatie met ouders/verzorgers: communiceer met ouders/verzorgers over hoe er wordt omgegaan met maatschappelijke gebeurtenissen in de groep en hoe zij hierbij kunnen ondersteunen.
- Pedagogisch klimaat: we zorgen ervoor dat de professionals voldoende zijn geschoold om te kunnen omgaan met maatschappelijke gebeurtenissen en de eventuele doorwerking hiervan in de groep. We leggen ook uit hoe er wordt omgegaan met verschillende meningen en hoe we respectvol met elkaar omgaan.

	Democratie	Participatie	Identiteit
groep 1-2-3	<p>Kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regels en afspraken maken • Luisteren wat een ander te vertellen heeft <p>Vaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meedoen met gesprekken in de groep • Afspraken nakomen 	<p>Kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Betrokkenheid bij de groep • Hoe kunnen we taakjes verdelen? <p>Vaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zorgen voor het lokaal, school en plein • Actieve en positieve inbreng in de les 	<p>Kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niet iedereen is hetzelfde • Welke verschillen zie je en welke weet je? • Wie ben ik, wie is mijn familie • Mensen hebben elkaar nodig. <p>Vaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elkaar helpen, begrip tonen voor wie anders is. • Opkomen voor jezelf
groep 4-5-6	<p>Kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regels in en buiten de school • Democratie • Respect voor de democratische basiswaarden <p>Vaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oplossingen vinden bij conflicten • Eigen standpunt bepalen • Samen besluiten • Omgaan met kritiek • Grip op pestgedrag 	<p>Kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat moet je kennen en kunnen als je in de klas iets wilt organiseren? • Hoe maak je afspraken en verdeel je taken? <p>Vaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meedoen aan acties voor goede doelen • Wisselende taken uitvoeren in de klas en in de school • Zorgen voor anderen • Anderen helpen 	<p>Kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niet alle gezinnen zijn hetzelfde • Verschillen en overeenkomsten tussen landen, volkeren, culturen en godsdiensten <p>Vaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anderen betrekken • Begrip tonen voor wat anders is • Samenwerken met anderen ongeacht achtergronden
groep 7-8	<p>Kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Basisprincipes van democratie en rechtsstaat • Wetten, grondrechten, rechten en plichten • Politieke partijen, recht en onrecht • Staatsinrichting van Nederland en Europa • Actuele gebeurtenissen kunnen 	<p>Kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat moet je kennen en kunnen als je op of buiten school iets wilt organiseren? • Hoe kun je zelf een bijdrage leveren aan een fijne samenleving? 	<p>Kennis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verder ingaan op verschillen en overeenkomsten tussen mensen, landen, volkeren, culturen en godsdiensten • Hoe zijn die (verschillen) ontstaan en wat betekent dit voor onze samenleving? • Wat zijn vooroordelen?

	<p>koppelen aan informatie uit lessen wereldoriëntatie</p> <p>Vaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kritische vragen stellen bij ontwikkelingen • Volgen van actualiteit in de krant en op TV (ook schoolTV, jeugdjournaal en ochtend Jeugdjournaal) • Oplossingsgericht omgaan met tegengestelde belangen en opvattingen. • Bewust omgaan met de verhouding tussen individuele en algemene belangen • Respect voor de democratische basiswaarden(zie de leerlijnen) 	<p>Vaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meedenken over verbeteringen op school • Op school helpen van jonge kinderen • Meedenken over welke mogelijkheden er zijn om te participeren in de Nederlandse samenleving 	<ul style="list-style-type: none"> • Welke ontwikkeling maak je door van kind naar volwassene? <p>Vaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Respect hebben voor jezelf en voor anderen • Opkomen voor jezelf zonder een ander te kwetsen • Verschillen en overeenkomsten waarderen • Herkennen van discriminatie
--	--	---	--

Pedagogisch klimaat

Democratie en burgerschap zijn geen gebieden die in aparte lesjes onderwezen worden op school. Beiden maken deel uit van het pedagogisch klimaat op onze school. Hoe kinderen opgevoed worden, hoe personeelsleden met elkaar omgaan, de houding, kennis en vaardigheden die daarbij nodig zijn vormen het pedagogisch klimaat waarbij democratie een leidend principe is. Natuurlijk is opvoeden tot democratie niet alleen de taak van de school. Voor veel kinderen heeft de opvoeding thuis, binnen de eigen levensbeschouwelijke gemeenschap, op straat, of in de vereniging, meer invloed op het vormen tot democratisch burgerschap dan het onderwijs. Dit betekent een relativering van de verwachtingen en van de effecten van burgerschapsvorming. Wij zijn van mening dat wij een gedeelde verantwoordelijkheid hebben voor de wijze waarop de toekomstige burger zich zal gaan manifesteren. Dat houdt in dat wij ons pedagogische klimaat en ons onderwijs zo inrichten dat er sprake is van een open en respectvolle leeromgeving gebaseerd op democratische waarden. En dan gaat het niet alleen om het overbrengen van kennis over democratie, maar vooral om kinderen te leren zich te gedragen in een democratische gemeenschap. Kinderen ontwikkelen zich als individu, en ook lid van een groep. Hier hoort bij dat er door kinderen keuzes en afwegingen gemaakt moeten worden om samenwerking makkelijker te maken. Coöperatieve werkvormen dragen bij aan het ontwikkelen van de vaardigheden die horen bij het maken van die keuzes en afwegingen. Coöperatief werken wordt door de leerkrachten ook vaak gebruik van gemaakt.

Gebruikte onderwijsleerpakket

In Nederland zijn de inhoud van het onderwijs vastgesteld in kerndoelen. Aan de hand van deze kerndoelen willen we bereiken dat kinderen na het basisonderwijs:

- hoofdzaken kennen van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger;
- leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen;
- handelen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen;
- hoofdzaken kennen van de geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, leren om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit en respect op te brengen voor verschillen in opvattingen;
- zorgvuldig omgaan met het milieu;
- de ruimtelijke inrichting van de eigen omgeving kunnen vergelijken met die in omgevingen elders, in binnen en buitenland, vanuit de perspectieven bestuur, cultuur, diversiteit en levensbeschouwing.
- gebruik maken van eenvoudige historische bronnen zoals aanwezig in ons cultureel erfgoed zoals: musea, geschiedenisboeken, talen, verhalen en legendes, lokale muziek, volksdans, feesten en rituelen;
- informatie kennen over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis, staatsinrichting en de rol van de burger;
- hoofdzaken kennen over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen en ze leren respect op te brengen voor verschillen in de opvattingen.

Oriëntatie op jezelf en de wereld

Veel zaken rond burgerschap komen aan de orde in de lessen bij wereldoriëntatie (Blink), taalonderwijs (taalactief 4), begrijpend lezen (nieuwsbegrip) en bij Kwink. De door ons gebruikte methoden schetsen een realistisch beeld van de maatschappelijke werkelijkheid, waarin zich problemen kunnen voordoen als discriminatie of racisme. Kinderen begrijpen dat discriminatie ontoelaatbaar is en een reden is voor verzet. Ze leren inzien dat vooroordelen voortkomen uit stereotype denken.

Onze methoden gaan uit van een pluriforme samenleving. er wordt aandacht geschonken aan verschillen tussen mensen en groepen op uiteenlopende terreinen als familie- en gezinsrelaties, leefgewoonten, woonvormen, taal, kunst, religie, waarden en normen. De kinderen ontdekken dat ook binnen etnische groepen zelf verschillen kunnen voordoen. Verschillen worden overigens niet benadrukt, maar komen, evenals overeenkomsten, op een vanzelfsprekende manier aan de orde. Er wordt aandacht besteed aan sociale relaties tussen mensen met verschillende achtergronden. Volwassenen en kinderen gaan op een fatsoenlijke manier en respectvol met elkaar om, ongeacht hun maatschappelijke positie,

leeftijd, sekse of etnische achtergrond. Relaties worden gekenmerkt door gelijkwaardigheid, samenwerking en solidariteit.

Morele opvoeding binnen de klas moet worden verbonden met praktijkervaringen binnen en buiten de school. Door kinderen de gelegenheid te geven om morele opvattingen te ontwikkelen en te toetsen aan de hand van concrete (maatschappelijke) ervaring, komt burgerschapsvorming pas tot zijn recht.

Pestprotocol en veiligheidsplan

Anti-[pestprotocol](#) en [veiligheidsplan \(veiligheidskaart\)](#)

De dagelijkse gang van zaken, schoolregels, schoolcultuur kunnen worden gezien als een aanbod en bevordering van sociale integratie.

WSKO Andreashof hanteert de gouden regels:

De gouden regels:

- Ik ben vriendelijk, behulpzaam en beleefd.
- Ik neem mijn werk serieus.
- Ik laat respect zien.
- Door mijn gedrag voelt een ander zich gelukkig.
- Ik bouw mee aan een gelukkige klas.
- Ik leer van mijn fouten.

Evaluatie, monitoren en borgen

Iedere twee jaar nemen wij bij de kinderen een tevredenheidsenquête af (WMK Parnassys). Deze evalueren we met de kinderraad, MR en met het team. Hun tevredenheid is voor een groot deel afhankelijk van de rol die de leerkracht in school inneemt en zorgt voor een veilige omgeving.

Tevens evalueren wij ook iedere twee jaar hoe het is gesteld met de tevredenheid van de leerkrachten en de ouders middels een tevredenheidsquêtes. Om de drie jaar nemen we ook een RI&E af bij de leerkrachten. Uit deze analyse maken we een plan van aanpak en evalueren we jaarlijks met team- en medezeggenschapsraad.

Monitoring sociale veiligheid vragenlijst van Mijn Vensters doen wij ook jaarlijks met de kinderen. Deze uitslag kunnen ouders/verzorgers terug vinden op 'scholen op de kaart'.

Schooljaar 2022/2023 zijn we bezig met een nieuw rapport voor de kinderen (mijn rapportfolio). We willen daarin ook sociaal- en emotionele ontwikkeling meenemen, waarbij kinderen zichzelf scoren en waarbij de leerkrachten een score geven aan de kinderen. Daarnaast willen we bij de vaardigheden ook aandacht hebben voor burgerschap. Hierin komen doelen te staan per leerjaar, zie ook in het plan bij kennis en vaardigheden.

Methoden inhouden

<p>Groep 1 en 2</p>	<p>Groep 3</p>
<p>Thema's: lichaam, seizoenen, sint, kerst, carnaval, pasen. Daarnaast gebruiken wij de thema's van kleuteruniversiteit . Wij hebben ook aandacht voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eigen gevoelens herkennen, benoemen en uiten. - Gevoelens van anderen herkennen en benoemen. - Omgaan met eigen gevoelens en ervaringen. - Relaties aangaan, omgaan en samenwerken met anderen. - Sociale redzaamheid - Onderzoek en initiatief nemen. 	<p>Wij hebben in groep 3 ook aandacht voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Relaties aangaan, omgaan en samenwerken met anderen. - Sociale redzaamheid - Onderzoek en initiatief nemen. <p>Blink: Thema 1: Geschiedenis In dit thema onderzoeken de kinderen hun eigen (familie)geschiedenis. Hoe zagen zij eruit toen ze geboren werden? Hoe was het in de tijd dat hun eigen ouders en grootouders kind waren? En hoe maak je je eigen stamboom?</p> <p>Thema 2: Op wereldreis De kinderen maken kennis met drie verschillende klimaatzones en de omgevingskenmerken die daarbij horen. Ze leren over de woestijn, de jungle en het poolgebied. De kinderen bekijken deze gebieden door de ogen van een avonturier.</p> <p>Thema 3: Beestjes in de buurt De kinderen worden zich ervan bewust dat in de eigen omgeving vele soorten kleine beestjes leven. De beestjes wonen in de buurt, op of onder de grond, in bomen, struiken of in de lucht. De mens kan er mede voor zorgen dat deze beestjes een fijne leefomgeving hebben.</p>
<p>Groep 4</p>	<p>Groep 4</p>
<p>Taal actief Thema 1: vriendschap Thema 2: vakantie Thema 3: mijn school Thema 4: kalender Thema 5: dierenmanieren Thema 6: beeldtaal Thema 7: film & theater Thema 8: winkel</p>	<p>Blink: Thema 1: Oer-lang geleden In dit thema staat de oertijd centraal. De kinderen gaan op zoek naar dino's, kijken naar oeroude mensen, ontdekken wat mammoeten zijn en maken een fossiel voor de toekomst.</p> <p>Thema 2: Honderdhuizen Wat komt er allemaal kijken bij het bouwen van een huis? In dit thema onderzoeken de kinderen het. Ze gaan als architect aan het werk, gaan zelf iets bouwen en ontwerpen hun eigen droomhuis.</p> <p>Thema 3: Op ruimtereis! In dit thema onderzoeken de kinderen van alles over de ruimte. Ze leren de planeten kennen, ontdekken hoe een raket de lucht in gaat, doen een test om zelf astronaut te worden en nemen een kijkje bij Mars.</p> <p>Thema 4: Kijken naar vroeger De kinderen leren dat je de geschiedenis overal om je heen kunt zien, horen en vinden. Ze kijken naar de oude gebouwen in de stad of luisteren naar (klassieke) muziek. Ook ontdekken ze dat veel verhalen uit boeken en films zich in het verleden afspelen.</p> <p>Thema 5: De wereld rond Mensen hebben in de hele wereld eigen gewoontes en tradities. Ze begroeten elkaar op verschillende manieren, spelen andere spelletjes en bereiden hun eten allemaal op een eigen manier. Hoe? Dat ervaren de kinderen in dit thema.</p> <p>Thema 6: Slimme uitvindingen Vele voorwerpen in en om het huis zijn ooit uitgevonden door iemand. Mensen die iets uitvinden zijn uitvinders. De kinderen maken kennis met de techniek die in een uitvinding</p>

	zit, ontdekken welke mensen er achter deze uitvindingen zitten en worden ook zelf uitvinders.
Groep 5	Groep 5
<p>Taal actief</p> <p>Thema 1: regels</p> <p>Thema 2: zintuigen</p> <p>Thema 3: uitstapjes</p> <p>Thema 4: herinneringen</p> <p>Thema 5: in de ruimte</p> <p>Thema 6: gevoelens</p> <p>Thema 7: smaak</p> <p>Thema 8: beroepen</p>	<p>Blink:</p> <p>Geschiedenis:</p> <p>Thema 1: Jagers en boeren De tijd van jagers en boeren is het eerste tijdvak van de tien tijdvakken waarmee de kinderen bij geschiedenis gaan werken. In tegenstelling tot de andere tijdvakken heeft dit geen strikt beginjaartal. Het tijdvak eindigt rond 3000 v.C., met de uitvinding van het schrift.</p> <p>Thema 2: Grieken en Romeinen De tijd van Grieken en Romeinen wordt ingedeeld van 3000 v. C. tot 500 n. C. Het is het tweede van tien tijdvakken. In de lessen voor het basisonderwijs staan de Romeinen centraal omdat zij directe invloed hadden op ons land.</p> <p>Thema 3: Monniken en Ridders De tijd van monniken en ridders is het derde tijdvak van de tien tijdvakken. Het zijn de vroege middeleeuwen, van 500 tot 1000. De tijd van monniken en ridders was een tijd van achteruitgang waarin het centrale gezag vrijwel overal ontbrak. Het was een standenmaatschappij waarin je geboren werd als ridder of als boer.</p> <p>Thema 4: Steden en staten De tijd van steden en staten, ook wel de late middeleeuwen genoemd, was van 1000 tot 1500. Ons gebied (het huidige Nederland) was toen nog geen geheel. Ons gebied bestond uit veel kleine staten die regelmatig oorlog met elkaar voerden. Er was veel strijd en daarmee veel onveiligheid.</p> <p>Aardrijkskunde:</p> <p>Thema 1: Handige plattegronden De kinderen maken kennis met de atlas en met het lezen van kaarten en plattegronden. Ze krijgen inzicht in hoe een kaart tot stand komt, dit maakt het gemakkelijker om te begrijpen wat er op een kaart of plattegrond is afgebeeld. Daarmee wordt een kaart of plattegrond een handig hulpmiddel om je weg te vinden in een onbekende omgeving.</p> <p>Thema 2: Ontdek Nederland De kinderen onderzoeken de kaart van Nederland met de 12 provincies. Ze ontdekken waar natuurgebieden, wateren en recreatiegebieden in Nederland zijn. Met de gegevens die de kinderen ontdekken, maken ze kaarten voor een Eigen Atlas. De kinderen leren werken met de windrichtingen en het kompas als hulpmiddel om de weg te vinden.</p> <p>Thema 3: Eet smakelijk De kinderen houden zich bezig met de vraag waar ons eten en drinken vandaan komt. Ze ontdekken dat al ons eten en drinken uiteindelijk van de boer of de visser komt. Ze leren dat de oogsten en vangsten afhankelijk zijn van het seizoen, ons klimaat en de rol van de mens.</p> <p>Thema 4: Wereldsupermarkt Veel producten die wij dagelijks kopen in de supermarkt komen uit landen van over de hele wereld, of ze zijn gemaakt van grondstoffen uit die landen. Meestal denken we daar niet bij na. De kinderen ontdekken in dit thema waar ons eten allemaal vandaan komt voor het in de supermarkt ligt en dat er 'eerlijke' en 'oneerlijke' producten zijn.</p> <p>Natuur:</p> <p>Thema 3: Het wonderlijke lichaam Alles in en aan ons lichaam werkt met elkaar samen. Elk</p>

	<p>onderdeel heeft een eigen functie in een groter geheel, niks zit voor niks in of aan je lichaam. Samen zorgen de organen ervoor dat het lichaam goed functioneert.</p>
Groep 6	Groep 6
<p>Taal actief Thema 1: tegenstellingen Thema 2: sport Thema 3: mode Thema 4: verandering Thema 5: aarde Thema 6: lichaamstaal Thema 7: boeken Thema 8: geld</p>	<p>Blink: Geschiedenis: Thema 1: Ontdekkers en hervormers De tijd van ontdekkers en hervormers beslaat de eeuw tussen 1500 en 1600. Het ontdekken van de wereld is een van de belangrijke aspecten van dit tijdvak: de (in Europa bekende) wereld werd groter. Dit leidde tot Europese expansie: Europese landen kregen overal ter wereld bezit. Thema 2: Regenten en vorsten De tijd van de regenten en vorsten beslaat de eeuw tussen 1600 en 1700. Deze eeuw wordt ook wel Gouden Eeuw genoemd. Het belangrijkste in dit thema is de bloei van de handel die de basis vormde voor de macht en welvaart van de Republiek in de zeventiende eeuw. Het geld werd niet door de adel maar door de rijke burgers verdiend. Thema 3: Pruiken en revoluties In de tijd van Pruiken en revoluties, van 1700 tot 1800, worden burgers in Nederland kritisch over het bestuur. Stadhouder Willem V en zijn 'regentenkliek' krijgen het zwaar te verduren van de patriotten. Er ontstaat onder invloed van nieuwe, kritische ideeën onrust op veel plaatsen: de Franse revolutie en de Amerikaanse onafhankelijkheidsstrijd zijn daar voorbeelden van. Thema 4: Burgers en stoommachines Nog nooit in de geschiedenis is het leven van alle mensen in zo'n hard tempo veranderd dan in de tijd van burgers en stoommachines (1800-1900). Er kwamen machines die altijd aan konden staan. Mensen trokken naar de steden waar ze werk vonden in fabrieken. Aardrijkskunde: Thema 1: Scheuren in de aarde De kinderen ontdekken in dit thema dat het landschap en de kaart van de wereld geen vaststaande gegevens zijn. Bergen ontstaan en worden weer afgebroken, met name door rivieren. Zandkorrels zijn de nietige resten van ooit machtige rotsen. De aarde verandert voortdurend als gevolg van de bewegende aardplaten. Thema 2: Dreiging van water Nederland ligt voor een groot gedeelte laag, onder de zeespiegel. Delen van Nederland kunnen overstroomd door zeewater of rivierwater. De Nederlanders hebben maatregelen genomen om met overstroming bedreigde gebieden bewoonbaar te houden Thema 3: Altijd onderweg De plaats waar we wonen wordt bepaald door een groot aantal factoren zoals onze geboorteplaats en economische, politieke of veiligheidsoverwegingen. Daarnaast speelt technologie een steeds grotere rol. Het wordt steeds makkelijker om op afstand van je werk te gaan wonen, zodat woon-werkverkeer belangrijker wordt. Thema 4: Kijk op de wereld De kinderen maken kennis met de kaart van de wereld en met de werelddelen. Ze ontdekken hoe je aan iemand kunt zien uit welk werelddeel hij komt en hoe het komt dat ieder land een eigen cultuur heeft. Natuur: Thema 2: Wonderlijke natuurverschijnselen Bij natuurkundige verschijnselen gaat het over verschijnselen uit de niet-levende natuur. De kinderen onderzoeken natuurkundige verschijnselen om de wereld</p>

	om ons heen beter te kunnen begrijpen en er iets mee te kunnen doen.
Groep 7	Groep 7
<p>Taal actief</p> <p>Thema 1: organiseren</p> <p>Thema 2: vrije tijd</p> <p>Thema 3: gewoontes</p> <p>Thema 4: fantasie</p> <p>Thema 5: uitvinden</p> <p>Thema 6: andere talen</p> <p>Thema 7: verzamelingen</p> <p>Thema 8: reclame</p>	<p>Blink:</p> <p>Geschiedenis:</p> <p>Thema 1: De eerste wereldoorlog Het belangrijkste in dit thema is dat nationalisme en de Industriële Revolutie, die nieuw wapentuig mogelijk maakte, ten grondslag lagen aan de Eerste Wereldoorlog. Deze oorlog maakte onvoorstelbaar veel slachtoffers, vooral onder soldaten.</p> <p>Thema 2: De tweede wereldoorlog In dit thema staat de Tweede Wereldoorlog in Nederland centraal: van mei 1940 tot mei 1945. De kinderen onderzoeken hoe de Duitsers Nederland binnenvielen en wat er daarna gebeurde met de joden, hoe het verzet was geregeld en hoe de oorlog ook in Nederlands-Indië werd gevoerd.</p> <p>Thema 3: Eet smakelijk Na de oorlog moest Nederland weer worden opgebouwd. De Amerikaanse Marshallhulp hielp Duitsland, Nederland en de rest van Europa bij deze wederopbouw. De Nederlandse regering verwachtte dat de wederopbouw lang zou duren en moedigt burgers aan om te emigreren. Langzaam begon het economisch toch weer beter te gaan.</p> <p>Thema 4: De wereld in twee blokken In dit tweede thema over de tijd van televisie en computer ligt de nadruk op de tegenstellingen in de periode 1960-1990. De wereld is in twee grote machtsblokken verdeeld. Er is hoop en optimisme in de jaren zestig, angst en doemdenken in de jaren zeventig en tachtig.</p> <p>Aardrijkskunde:</p> <p>Thema 1: Krachten der aarde De kinderen maken kennis met de krachten die Nederland gevormd hebben: ijstijden, rivieren, zeeën, de wind en de mens. Ze ontdekken dat vroeger de natuur het landschap veranderde, maar dat nu vaak de mens het landschap verandert en dat veranderingen door de mens veel sneller gaan dan die door de natuur.</p> <p>Thema 2: Klimaatkwesities De kinderen doen in dit themaonderzoek naar het weer en het klimaat. Ze ontdekken dat de klimaatzones door verschillende invloeden worden bepaald: de ligging op de aarde, de ligging ten opzichte van de zee, zeestromen en hoogte. Ze ontdekken voor- en nadelen van broeikasgassen en de invloed van het versterkt broeikas effect.</p> <p>Thema 3: Samen sterk De kinderen beleven in dit thema wat de Europese Unie precies is en welke beslissingen er worden genomen. Ze ontdekken ook hoe de Europese Unie is ontstaan en gegroeid. Ze denken na over grenzen en hoe voorkomen kan worden dat er ruzie over grenzen ontstaat. Ten slotte ontdekken ze wat nodig is om goed samen te werken en wat de voorwaarden zijn om aan de samenwerking mee te mogen doen.</p> <p>Thema 4: Wereldwijd verbonden De kinderen onderzoeken in dit thema het begrip 'globalisering'. Ze ontdekken dat ze heel vaak gebruik maken van goederen en diensten van en uit andere delen van de wereld. Ook zien ze dat er een wederzijdse afhankelijkheid bestaat tussen consumenten (hier) en producenten (elders). Ze denken na over de gevolgen van globalisering en de mogelijke keuzes die zij daar zelf in hebben.</p>

Groep 8	Groep 8
<p>Taal actief Thema 1: politiek Thema 2: vrienden Thema 3: reizen Thema 4: helden Thema 5: rampen Thema 6: media Thema 7: verschillen Thema 8: andere wereld</p>	<p>Blink Geschiedenis: Thema 1: Geschiedenis als theate Hoe was het dagelijks leven van gewone mensen door de eeuwen heen? De kinderen gaan het in dit thema onderzoeken. Ze herhalen hiermee belangrijke kenmerkende aspecten van de tijdvakken monniken en ridders, steden en staten, ontdekkers en hervormers en de Gouden Eeuw. Thema 2: Eigenwijze burgers In dit thema staan recht en rechtvaardigheid centraal. De kinderen kijken in de lessen naar de rechten van het volk in relatie tot de machthebbers. Dit doen ze aan de hand van vier tijdvakken waarin recht en rechtvaardigheid een belangrijke rol speelde of juist onder druk stond. Thema 3: Eeuwige portretten Afbeeldingen helpen ons om de geschiedenis te analyseren en te verklaren. De kinderen gaan een aantal van deze bronnen en hun tijdgebonden kenmerken bespreken, zo leren ze om de geschiedenis en de bron in de tijd te plaatsen. Thema 4: Wondere wereld De tijdvakken van de geschiedenis zoals wij die kennen, zeggen vooral iets over Europa en Europese ontdekkingen. De wereldgeschiedenis kijkt op een andere manier naar de geschiedenis. In dit thema wordt gekeken naar grote patronen en de opkomst en neergang van wereldrijken.</p> <p>Aardrijkskunde: Thema 1: Zoom in op Afrika In dit thema wordt het werelddeel Afrika, samen met fotografe Ilvy Nijokiktjien, vanuit verschillende zijden belicht. De kinderen ontdekken de diversiteit in Afrikaanse landschappen en klimaten, maar ook de diamantwinning en de specifieke elementen uit de Afrikaanse cultuur. Thema 2: Amerika, land of hope and dreams Door Amerika te bestuderen ontdekken de kinderen de verschillende redenen voor mensen om naar een ander land te migreren. Ze krijgen inzicht in hoe de geschiedenis van een volk van invloed is op de cultuur en hoe mensen op basis hiervan hun samenleving inrichten. Ze doen dit samen met de Amerika-correspondent Frans Verhagen. Thema 3: Soaps en samba in Zuid-Amerika De kinderen maken, samen met de rapper Typhoon, kennis met Zuid-Amerika. Ze ontdekken via muziek verschillende culturen en de koloniale geschiedenis van het continent. Alles wat ze leren gebruiken ze aan het eind van het thema voor het maken van een eigen Zuid-Amerika rap. Thema 4: Kleurrijk Azië In dit thema ontdekken de kinderen samen met tentoonstelling maakster Esther van Zutphen een kleurrijk deel van Azië: India. Ze leren de cultuur, religie, economie en klimaten van India kennen. Aan het eind van dit thema maken de kinderen hun eigen tentoonstelling.</p>

Voor begrijpend lezen gebruiken we de methode Nieuwsbegrip. Thema's zijn afhankelijk van het nieuws van de dag/week.

Overige activiteiten

Naast de methoden, hebben wij ook een plan voor cultuur, waarin activiteiten, thema's en gebeurtenissen aan bod komen die ook een bijdrage leveren aan de ontwikkeling tot actief burgerschap en integratie.

Cultuur Voor iedere groep is er jaarlijks een programma. Dit is vastgelegd in het cultuurplan	Groep 1 t/m 8
Wetenschap en techniek	Wekelijks voor de groepen 1 t/m 8
Digitale geletterdheid (de digitale leerlijnen)	groep 1 t/m 8
Bespreken schoolregels en aandacht voor de gouden regels	groep 1 t/m 8
WNT web (Westlandse natuur en techniek web) Hiervoor hebben we een lidmaatschap, waarbij iedere groep iets kan kiezen uit de lijst	groep 1 t/m 8
Kas in de klas	groep 6
Bezoeken aan de bibliotheek	groep 1 t/m 8
Excursies naar scholen voor Voortgezet Onderwijs	groep 8
Gehandicaptenplatform	groep 8
Bezoek open monumentendag voor kinderen	groep 7
Verkiezingen kinderraad	groep 5 en kinderraad
Vieringen en festiviteiten gebaseerd op o.a. culturele en geloofsgebonden achtergronden.	Alle groepen <ul style="list-style-type: none"> ● Sinterklaas ● Kerstmis ● Carnaval ● Pasen ● Verjaardagen en jubilea ● Aandacht suikerfeest/ramadan
Volgen van maatschappelijk georiënteerde schooltelevisie programma's	Wekelijks <ul style="list-style-type: none"> ● Schooltv-weekjournaal ● Jeugdjournaal voor groep 4 t/m 8 ● Sinterklaasjournaal (groep 1 t/m 4)
Maatschappelijk en sociale thema's binnen de wereld oriënterende vakken	Groepen 1 t/m 8

Het jaarlijks organiseren van één of meer "Goede doelen acties"	<ul style="list-style-type: none"> • kinderpostzegels (groep 8) • sponsoracties, jaarlijks een ander doel • voedselbank • schoenendoosactie
Sporttoernooien	Alle groepen
Stimuleren van ouders bij opvoedkundige problemen om contact te zoeken met hulpverlenende (jeugd) instanties en/of met de schoolarts/verpleegkundige/SKT	Op basis van aanvraag
Gastlessen Bureau Halt (gevaren drugs/vuurwerk)	groep 8

Communicatie

Ouders worden door middel van de volgende media van informatie voorzien:

- schoolgids
- jaarrooster via Google agenda
- nieuwsbrieven
- kind-ouder-leerkrachtgesprekken
- oudergesprekken
- website
- e-mail
- parro
- social media

De informatie is bedoeld om ouders op de hoogte te brengen van de gang van zaken op school van hun kind(eren). Het biedt ouders de gelegenheid om vragen te stellen, kritisch te zijn en suggesties te geven. Iedere twee jaar meten wij de tevredenheid door een tevredenheidspelling uit te zetten onder de ouders. Deze feedback nemen wij mee en daarin proberen wij aanpassingen te doen waar nodig.

Slotopmerking

Dit burgerschapsplan is een groeidocument. Wanneer het vanuit de praktijk nodig blijkt, zullen onderdelen worden aangepast.

Eerstvolgende toetsing,

datum:.....

Initiatief:.....

Inventarisatie indicatoren (basiskwaliteit)

Indicatoren uit basiskwaliteit	ingevoerd	opmerkingen
---------------------------------------	-----------	-------------

Op1 aanbod

Kwaliteit	Status	Opmerkingen
OP 1.1 De school bereidt de kinderen voor op het vervolgonderwijs	Niet gestart ▾	
OP 1.2 De school bereidt de kinderen voor op de samenleving	Niet gestart ▾	
Op 1.12 De school zorgt ervoor dat het aanbod bijdraagt aan het bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat	Niet gestart ▾	
OP 1.13 De school zorgt ervoor dat het aanbod bijdraagt aan het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties de kinderen in staat stellen deel uit te maken en bij te dragen aan de pluriforme en democratische samenleving	Niet gestart ▾	

OP 2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding

Kwaliteit	Status	Opmerkingen
Op 2.8 De school heeft oog voor bevordering van gelijke kansen	Niet gestart ▾	
Op 2.14 De school betreft SWV, de gemeente en zorginstanties bij de begeleiding en ondersteuning van de kinderen als dat nodig is.	Niet gestart ▾	
Op 2.16 De school besteedt op een structurele en herkenbare manier aandacht aan het bestrijden van (taal)achterstanden.	Niet gestart ▾	

OP 3 Pedagogisch-didactisch handelen

Kwaliteit	Status	Opmerkingen
Op 3.1 De pedagogisch-didactische visie is zichtbaar in het dagelijks handelen van de leerkrachten	Niet gestart ▾	
Op 3.4 De leerkrachten maken pedagogische en didactische keuzes en stemmen daarbij het niveau van hun onderwijs af op het beoogde eindniveau van de kinderen.	Niet gestart ▾	

VS 2 Veiligheid

Kwaliteit	Status	Opmerkingen
VS 1.1 De school zorgt voor de sociale, fysieke en psychische veiligheid van de kinderen op school.	Niet gestart ▾	
VS 1.3 De school kan aantonen m.b.v. een gestandaardiseerd instrument dat de kinderen zich veilig voelen.	Niet gestart ▾	
VS 1.7 Het veiligheidsbeleid is gericht op het voorkomen, afhandelen, registreren en evalueren van incidenten.	Niet gestart ▾	
VS 1.10 De school voorkomt-zo veel mogelijk- (digitaal) pesten, agressie en geweld in elke vorm.	Niet gestart ▾	
VS 1.12 De school treedt zo nodig snel en adequaat op bij uitingen die strijdig zijn met de basiswaarden van de democratische rechtsstaat, zoals discriminatie en onverdraagzaamheid.	Niet gestart ▾	

VS 2 Schoolklimaat

Kwaliteit	Status	Opmerkingen
VS 2.1 De school bereidt de kinderen voor op het leven in de maatschappij	Niet gestart ▾	
VS 2.2 De school creëert een oefenplaats de kinderen ondersteunt bij het ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties.	Niet gestart ▾	
VS 2.3 De school zorgt ervoor dat kinderen ervaring opdoen met de omgang met de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en de pluriforme samenleving.	Niet gestart ▾	
VS 2.4 Het bestuur ziet erop toe dat de school zorg draagt voor een schoolklimaat dat in overeenstemming is met de basiswaarden van de democratische rechtsstaat.	Niet gestart ▾	
VS 2.5 Het bestuur ziet erop toe dat de school zorg draagt voor een schoolklimaat dat bijdraagt aan de bevordering van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat.	Niet gestart ▾	
VS 2.6 Het personeel van de school is in zijn/haar gedrag een voorbeeld voor de kinderen.	Niet gestart ▾	
VS 2.7 Het personeel van de school leeft de basiswaarden zichtbaar na.	Niet gestart ▾	
VS 2.8 De school stemt het aanbod af op de leerlingenpopulatie en de leefwereld van de kinderen.	Niet gestart ▾	
VS 2.9 De school stemt de aanpak af op de leerlingenpopulatie en de leefwereld van de kinderen.	Niet gestart ▾	

VS 2.10 De school signaleert en corrigeert uitingen van de leerlingen die met de basiswaarden in strijd zijn.	Niet gestart ▾	
---	----------------	--

OR 2 Sociale en maatschappelijke competenties

Kwaliteit	Status	Opmerkingen
OR 2.1 De school heeft een goed voorbeeld van de kenmerken van de leerlingenpopulatie.	Niet gestart ▾	
OR 2.2 De school heeft ambitieuze verwachtingen (vastgesteld) over het niveau dat de kinderen kunnen bereiken m.b.t. de sociale en maatschappelijke competenties.	Niet gestart ▾	
OR 2.3 De school heeft de (te bereiken) sociale en maatschappelijke competenties vastgesteld met als uitgangspunt het vervolgonderwijs.	Niet gestart ▾	
OR 2.4 De school heeft de (te bereiken) sociale en maatschappelijke competenties vastgesteld met als uitgangspunt de maatschappij.	Niet gestart ▾	
OR 2.5 De school heeft onderbouwd welke resultaten ze wil bereiken m.b.t. de sociale en maatschappelijke ontwikkeling.	Niet gestart ▾	
OR 2.6 De school brengt de resultaten m.b.t de sociale en maatschappelijke ontwikkeling betrouwbaar en inzichtelijk in kaart.	Niet gestart ▾	
OR 2.7 De school spant zich aantoonbaar in om de doelen voor de sociale en maatschappelijke competenties te laten realiseren.	Niet gestart ▾	
OR 2.8 De school kan aantonen dat zij haar doelen m.b.t. de sociale en maatschappelijke ontwikkeling behaald heeft.	Niet gestart ▾	

SKA 1 Visie, ambities en doelen

Kwaliteit	Status	Opmerkingen
SKA 1.8 De schoolleiding heeft beschreven op welke manier ze ervoor zorgt dat ze de naleving van de wettelijke eisen realiseert.	Niet gestart ▾	
SKA SKA 1.10 De schoolleiding zorgt ervoor dat de visie, ambities en doelen aansluiten bij de kenmerken van de leerlingenpopulatie van de school.	Niet gestart ▾	
SKA 1.12 De schoolleiding beschrijft in haar beleid hoe zij rekening houdt met de wettelijke opdracht tot bevordering van burgerschap.	Niet gestart ▾	
SKA 1,14 De schoolleiding beschrijft in haar beleid hoe zij bijdraagt een aan gelijke kansen voor alle kinderen.	Niet gestart ▾	

--

SKA 3 Evaluatie, verantwoording en dialoog

Kwaliteit	Status	Opmerkingen
SKA 3.4 De schoolleiding verzamelt actief interne en externe informatie om zicht te krijgen op de mogelijke kansen en bedreigingen voor de verdere ontwikkeling van het onderwijs.	Niet gestart ▾	
SKA 3,5 De school onderhoudt goede contacten met scholen/instellingen waar naartoe de kinderen uitstromen om zicht te houden op het vervolgsucces.	Niet gestart ▾	

Leerlijnen voor het basisonderwijs

Leerlijnen voor het basisonderwijs (NieuwLeren)
Burgerschap groep 5 t/m 8

	Macht en inspraak <u>Constitutionele monarchie</u>
	Ik weet waarom in het Nederlandse staatsrecht de koning onschendbaar is.
	Ik weet waarom regeerders en vele anderen een eed of belofte moeten afleggen
	Ik weet wat constitutionele monarchie betekent.
	<u>Het parlement</u>
	Ik weet dat het parlement bestaat uit de Tweede Kamer en Eerste Kamer.
	Ik weet dat de leden van de Tweede Kamer rechtstreeks gekozen worden door de bevolking.
	Ik weet hoeveel leden de Tweede Kamer heeft.
	Ik weet wie er mogen kiezen (stemmen) in Nederland.
	Ik weet hoe vaak er verkiezingen zijn voor de Tweede Kamer.
	Ik weet wanneer er tussentijdse verkiezingen nodig zijn.
	Ik weet door wie de leden van de Eerste Kamer gekozen worden.
	Ik kan het verschil tussen de Eerste Kamer en Tweede Kamer uitleggen.
	Ik kan enkele politieke partijen noemen en aangeven wat de verschillen ertussen zijn.
	Ik kan uitleggen waarom het heel belangrijk is om te gaan stemmen.
	Ik weet dat het parlement de taak heeft de regering te controleren.
	<u>De regering</u>
	Ik weet de regering wordt samengesteld nadat er verkiezingen zijn geweest.
	Ik weet dat de regering een meerderheid nodig heeft in het parlement.
	Ik weet dat de regering samengesteld wordt uit de politieke partijen die samen een meerderheid hebben in het parlement.
	Ik weet wie er in Nederland deel uitmaken van de regering.
	Ik weet wat het kabinet is en wie er deel van uitmaken.

	Ik weet wat een minister-president doet.
	Ik kan een aantal ministers opnoemen.
	Ik weet wat een ministerie is, en ik kan van enkele de taken uitzoeken.
	<u>Wetten</u>
	Ik weet dat het parlement de wetten vaststelt.
	Ik weet dat zowel de minister als de Tweede Kamer wetsvoorstellen kunnen indienen.
	Ik weet dat er een meerderheid nodig is in het parlement om een wet aan te nemen.
	Ik weet wat de grondwet van een land is.
	Ik weet wat er nodig is om de grondwet te veranderen, en waarom dat goed is.
	<u>De rechterlijke macht</u>
	Ik weet dat het burgerlijke recht gaat over geschillen tussen personen of tussen de overheid en een persoon.
	Ik weet dat strafrecht geldt bij het overtreden van de wet.
	Ik weet dat er verschillende rechters zijn, zoals het kantongerecht, de rechtbank en de Hoge Raad.
	Ik weet dat rechters onafhankelijk zijn van de regering of het parlement.
	Ik weet dat rechters uitspraken doen naar aanleiding van de wetten die zijn opgesteld.
	Ik weet dat de taak van een advocaat is om iemand te helpen bij een rechtszaak.
	Ik weet wat in hoger beroep gaan inhoudt.
	<u>Het gemeentebestuur</u>
	Ik weet dat de gemeenteraad gekozen wordt door de inwoners van een gemeente.
	Ik weet dat de inwoners van een gemeente kunnen stemmen op een lid van een van de politieke partijen.
	Ik weet dat na de verkiezingen de wethouders worden aangesteld uit de partijen die samen een meerderheid hebben in de gemeenteraad.
	Ik weet dat de burgemeester niet wordt gekozen, maar wordt benoemd.
	Ik weet dat de burgemeester wel lid is van een politieke partij, maar wel boven de partijen staat.
	Ik ken enkele taken die de gemeente heeft.
	Ik kan enkele voorbeelden noemen waarover de gemeente mag beslissen.

	Vrijheid en gelijkheid
	Ik weet wat vrijheid, gelijkheid en solidariteit betekent in een democratie.
	Ik weet wat grondrechten zijn.
	Ik weet wat mensenrechten zijn.
	Ik weet wat kinderrechten zijn.
	Ik kan mijn eigen grenzen herkennen, benoemen en bewaken (emotioneel, lichamelijk, seksueel).
	Ik weet dat als ik iets wil, ik ook rekening moet houden met anderen in de samenleving.
	Ik weet wat er bedoeld wordt met discriminatie.
	Ik kan voorbeelden noemen van uitsluiting, onrechtvaardigheid en discriminatie.
	Ik weet dat er verschillen zijn tussen mensen (gender, seksuele voorkeur, levensbeschouwing, religie en culturele achtergronden, huidskleur)
	Ik weet dat mensen soms worden gediscrimineerd vanwege deze genoemde verschillen.
	Ik weet dat het belangrijk is om respect te hebben voor de verschillen tussen mensen.
	Ik weet wat er bedoeld wordt met groepsidentiteit.
	Ik weet dat er altijd het risico is dat mensen andere mensen die niet bij hun groep horen willen uitsluiten en ze als gevaar zien.
	Ik kan voorbeelden geven uit de geschiedenis dat mensen werden uitgesloten of erger.
	Ik weet dat het een kenmerk van de democratie is dat er ook voor de zwakkeren in de samenleving opgekomen wordt.
	Ik kan voorbeelden geven van hoe mensen door de media of door social media worden beïnvloed in hun mening over andere mensen.

	Democratische cultuur
	Ik kan uitleggen wat een democratie is.
	Ik begrijp hoe in Nederland de democratie ontstaan is.
	Ik kan de voordelen van een democratie uitleggen.

	Ik kan uitleggen wat de bedreigingen voor een democratie kunnen zijn.
	Ik kan het belang van een vrije pers voor de democratie uitleggen.
	Ik weet hoe belangrijk het is om de feiten eerlijk te noemen.
	Ik kan uitleggen wat bedoeld wordt met "fake news".
	Ik weet wat een dictatuur is.
	Ik weet hoeveel invloed burgers in een dictatuur op de regering hebben.
	Ik kan uitleggen hoe belangrijk het is om te gaan stemmen bij verkiezingen.
	Ik begrijp dat ook in een democratie niet iedereen zijn zin kan krijgen.
	Ik weet dat er in Nederland het recht van demonstratie is.
	Ik begrijp dat mensen heel verschillende meningen kunnen hebben.
	Ik begrijp dat anderen soms boos kunnen worden over mijn mening of die van iemand anders.
	Ik kan uitleggen hoe je om kunt gaan met verschillende meningen.
	Ik begrijp hoe je een conflict op een goede manier kunt oplossen.
	Ik begrijp dat een belangrijk punt in een democratie is dat je rekening houdt met de minderheid.
	Ik begrijp dat ook in een democratie de overheid niet alles kan regelen voor de inwoners.

	Globalisering <u>Europese Unie</u>
	Ik weet welke landen bij de Europese Unie behoren.
	Ik weet welke landen de euro hebben als munt.
	Ik weet wat de Europese Commissie betekent en doet.
	Ik weet wat het Europese parlement is en waar die zetelt.
	Ik kan voordelen noemen van Europese samenwerking voor ons land.
	Ik kan enkele Europese instellingen noemen en uitzoeken wat ze doen.
	Ik weet waarom men begonnen is aan meer Europese samenwerking.
	<u>Nederland in de wereld</u>
	Ik weet dat veel mensen naar Nederland komen als toerist.

	Ik weet dat veel Nederlanders naar andere landen op vakantie gaan.
	Ik kan voorbeelden noemen van cultuur (o.a. muziek, films, schilderkunst) die wij vanuit het buitenland hebben overgenomen.
	Ik kan voorbeelden noemen van Nederlandse cultuur die bekend is in het buitenland.
	Ik weet wat exporteren en importeren betekent.
	Ik weet dat Nederland veel goederen exporteert naar het buitenland.
	Ik weet dat Nederland veel goederen importeert uit het buitenland.
	Ik weet wat emigratie en immigratie betekent.
	Ik weet dat mensen naar Nederland komen en ken een aantal redenen daarvoor.
	Ik weet welke invloed het heeft op een land als er veel mensen uit het buitenland hier komen wonen.